

Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej w Poznaniu

Warsztaty edukacyjne dotyczące przedsiębiorczości społecznej pn.

„Przedsiębiorczość społeczna – kariera z pasją”

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Koordynacja i współpraca na rzecz integracji społecznej Wielkopolski” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiały dla uczestników
„System wsparcia instytucjonalnego
Ekonomii Społecznej w Wielkopolsce”

Autorki: Karolina Krawiec, Joanna Kalińska

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
Wsparcie instytucjonalne ekonomii społecznej do 2013 roku	4
Wsparcie instytucjonalne ekonomii społecznej w latach 2014 - 2020.....	7

WSTĘP

Materiały, które otrzymaliście Państwo podczas szkolenia stanowią element uzupełnienia szkolenia, są krótkim przewodnikiem na temat systemu instytucjonalnego, który będzie wspierał rozwój ekonomii społecznej w latach 2013 -2020. Zwracamy uwagę, że materiały mają charakter pomocniczy i nie zastępują dokumentów źródłowych, na podstawie których były tworzone. Ze względu na zmiany w prawie polskim, unijnym oraz lokalnym należy zebrane informacje weryfikować w materiałach źródłowych.

Autorki

WSPARCIE INSTYTUCJONALNE EKONOMII SPOŁECZNEJ DO 2013 ROKU

FUNDUSZE NA LATA 2007 – 2013

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL była czasem prób i innowacji między innymi w obszarze ekonomii społecznej to lata 2007-2013 zaowocowały działaniami systemowymi i standaryzacyjnymi dla ekonomii społecznej.

Zespół ds. rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej powołany został mocą Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów nr 141 z dnia 15 grudnia 2008 r. We wrześniu 2012 roku premier podpisał zarządzenie, które poszerzył skład zespołu i zmieniło nieco jego założenia.

Zespół miał charakter międzysektorowy i międzyresortowy. Przed Zespołem postawione zostały zadania, m.in. przygotowania projektu strategii rozwoju ekonomii społecznej, opracowania propozycji rozwiązań prawno-instytucjonalnych i finansowych, a także opracowania założeń systemu edukacji w obszarze ekonomii społecznej oraz promowania i monitorowania wypracowanych rozwiązań

Podsumowując prace zespołu to przybrały one postać zadań o charakterze

- ✓ **strategicznym – powstał projekt Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020**
- ✓ **prawnym - projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym**
- ✓ **finansowym - mechanizm zwrotnego dofinansowania dla Podmiotów Ekonomii Społecznej,**
- ✓ **edukacyjnym i promocyjnym.**

W ramach perspektywy finansowej na lata 2007-13 Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) wprowadził wiele ciekawych i rozwiązań instytucjonalnych dla sektora ekonomii społecznej.

Departament Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zainicjował działania na rzecz tworzenia standardów i systemu wsparcia ekonomii społecznej w Polsce. W drodze otwartego konkursu ogłoszonego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich wybranych zostało 8 instytucji, którym została powierzona realizacja tych działań.

W ramach projektu systemowego PO KL powstał Zintegrowany System Wsparcia Ekonomii Społecznej. Głównym celem projektu było podniesienie poziomu rozwoju i poprawa kondycji ekonomii społecznej w Polsce, poprzez zbudowanie stałych zinstytucjonalizowanych mechanizmów wsparcia merytorycznego podmiotów ekonomii społecznej i ich otoczenia.

PARTNERAMI PROJEKTU BYŁY NASTĘPUJĄCE PODMIOTY:

- 1. Fundacja Pomocy Wzajemnej BARKA**
- 2. Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE)**
- 3. Fundacja „Fundusz Współpracy”**
- 4. Fundacja Instytut Spraw Publicznych (ISP)**
- 5. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (MSAP)**
- 6. UNDP dla Europy i Krajów Wspólnoty Niepodległych Państw**
- 7. Związek Lustracyjny Spółdzielni Pracy**

W ramach realizacji projektu został m.in. zbudowany ogólnopolski system koordynacji, wsparcia, szkoleń i monitoringu dla instytucji pomocy i integracji społecznej, a także dla regionalnych instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej. Ponadto powstało 6 ośrodków edukacyjno - doradczych (Centra Ekonomii Społecznej), został opracowany i wdrożony program edukacji dotyczący ekonomii społecznej na poziomie studiów podyplomowych w 3 szkołach wyższych.

6

Więcej na temat działań systemowych zrealizowanych w ramach tej inicjatywy dla ekonomii społecznej można znaleźć na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy Polityki Społecznej w zakładce poświęconej ekonomii społecznej <http://www.pozytek.gov.pl/Ekonomia,spoleczna,647.html>

Działania lokalne związane ze wspieraniem PES na poziomie województw były i nadal są finansowane w ramach projektów z działania w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

Poddziałanie 7.2.2. Wsparcie ekonomii społecznej

Działanie obejmujące usługi prawne, finansowe, marketingowe, doradztwo szkolenia oraz rozwój partnerstwa lokalnego i promocję ekonomii społecznej, skierowane do istniejących podmiotów ekonomii społecznej, do osób chcących takie podmioty założyć oraz do instytucji rynku pracy oraz promocji i integracji społecznej (w zakresie projektów promocyjnych).

W ramach poddziałania powstała sieć Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), które stanowią kluczową instytucję otoczenia podmiotów Ekonomii Społecznej, stanowią trwały element wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej.

Działania OWES-ów są kompleksowe i trwałe, obejmują:

- ✓ świadczenie usług prawnych, księgowych, marketingowych,
- ✓ prowadzenie doradztwa,
- ✓ prowadzenie szkoleń z zakresu m.in. zakładania i prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej,

- ✓ realizowanie usług wspierających rozwój partnerstwa lokalnego,
- ✓ promocję ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze
- ✓ wspieranie osób fizycznych i prawnych zamierzających założyć spółdzielnię socjalną poprzez doradztwo i szkolenia,
- ✓ przyznanie środków finansowych, wsparcie pomostowe dla powstałych spółdzielni socjalnych,
- ✓ pomoc w poszukiwaniu i testowaniu długookresowych źródeł finansowania instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej oraz spółdzielni socjalnych.

W Wielkopolsce funkcjonuje pięć OWES-ów, których działalność jest współfinansowana ze środków PO KL i odpowiadają za realizowanie zadań w pięciu subregionach: kaliskim, konińskim, leszczyńskim oraz poznańskim. Są nimi:

1. Subregion kaliski: „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie kaliskim”

Kaliski OWES prowadzony jest przez Fundację im. Królowej Polski Św. Jadwigi i swoim zakresem obejmuje miasto Kalisz oraz powiaty: jarociński, kaliski, kępiński, krotoszyński, ostrowski, ostrzeszowski oraz pleszewski.

2. Subregion Leszczyński: „LOWES – Leszczyński Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”

Leszczyński OWES prowadzony jest przez Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP we współpracy Fundacją Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości. Subregion obejmuje miasto Leszno oraz powiaty: gostyński, kościański, leszczyński, rawicki i wolsztyński.

3. Subregion koniński: „Koniński Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej”

Koniński OWES realizowany jest przez Stowarzyszenie na Rzecz Spółdzielni Socjalnych. Podlegają mu miasto Konin oraz powiaty: koniński, kolski, słupecki oraz turecki.

4. Subregion pilski: „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej dla Subregionu Pilskiego”

Pilski OWES realizowany jest przez Fundację Rozwoju Nauki i Przedsiębiorczości. Podlegają mu miasto Piła oraz powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, pilski, wągrowiecki oraz złotowski.

5. Subregion poznański: „Wielkopolskie Centrum Ekonomii Solidarnej”

Poznański OWES realizowany jest przez dwie organizacje: Centrum PISOP oraz Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka. Podlegają mu miasto Poznań oraz powiaty: gnieźnieński, grodziski, międzychodzki, nowotomyski, obornicki, poznański, szamotulski, średzki, śremski oraz wrzesiński. Partnerem jest Stowarzyszenie Centrum PISOP

Na podstawie: www.rops.poznan.pl,

Wsparcie instytucjonalne Ekonomii Społecznej w latach 2014 - 2020

1. KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) jest programem rozwoju w rozumieniu art. 15 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.1)

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju.

KPRES jest dokumentem rządowym, który pokazuje kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć tworzeniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Adresowany jest przede wszystkim do instytucji publicznych, tworzących i realizujących konkretne polityki, jak również do osób działających w sektorze ekonomii społecznej

8

Cel nadrzędny KPRES brzmi:

W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.

Cel strategiczny KPRES brzmi:

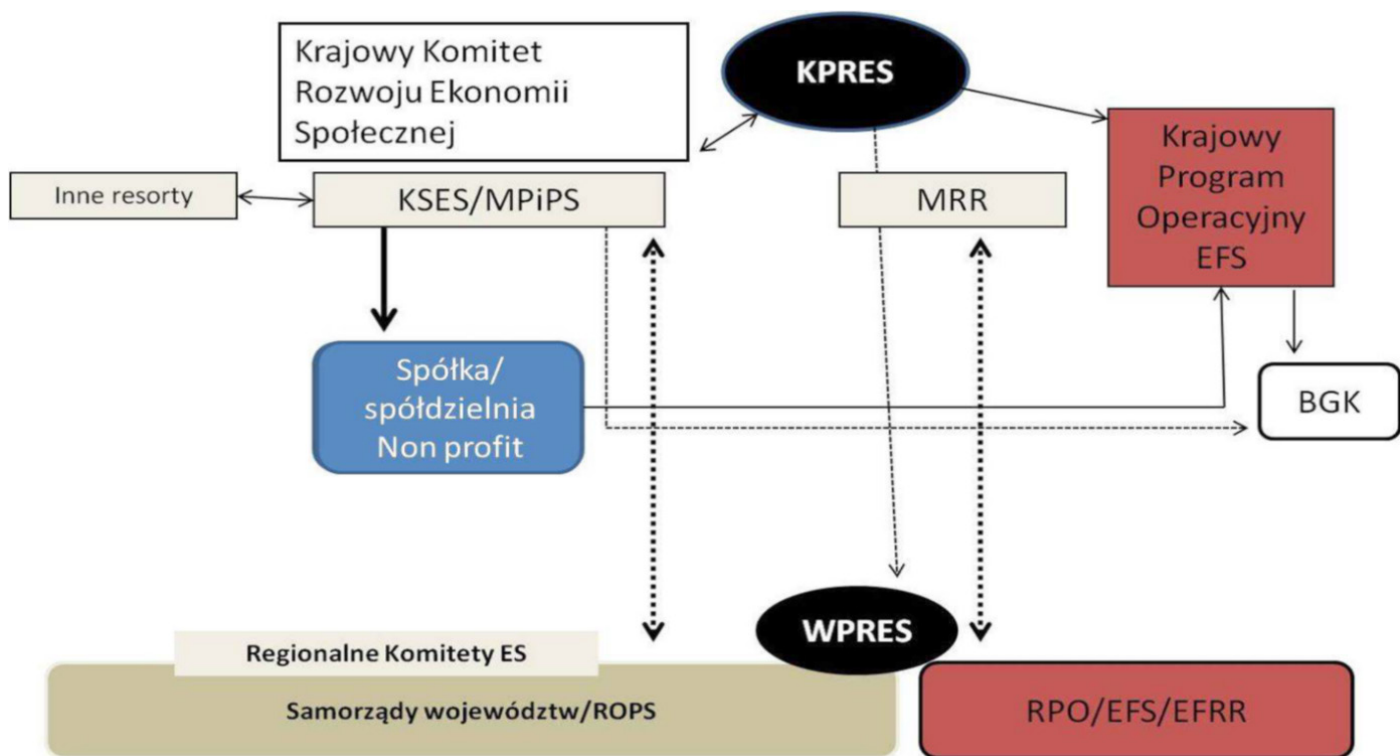
Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającym we wspólnotach samorządowych.

Zarządzanie programem będzie realizowane przez Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej (KKRES) stanowiący forum dyskusji publicznych i określania kierunków działań programowych.

KKRES będzie politycznym koordynatorem wszelkich prac związanych z realizacją Programu, składającym się w połowie z przedstawicieli resortów odpowiedzialnych za realizację polityk państwa w kluczowych dla ekonomii społecznej obszarach i reprezentantów województw oraz w połowie z przedstawicieli sektora ekonomii społecznej.

Zapleczem Komitetu będzie Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej, który przyjmie formułę wydziału, wyodrębnionego w strukturze departamentu w MPiPS odpowiedzialnego za ekonomię społeczną.

Zarządzanie wdrażaniem Programu na poziomie województw realizowane będzie przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej przy współpracy z regionalnymi organizacjami ekonomii społecznej.

Rysunek 1 Schemat zarządzania Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej

2. REGIONALNY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ W WELKOPOLSCE

Za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na poziomie regionu odpowiadać będzie samorząd województwa poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu (ROPS).

ROPS będzie odpowiadał za:

- ✓ zbieranie danych na poziomie regionalnym zarówno w zakresie monitorowania polityki, planów działania (minimalne założenia), jak i
- ✓ monitorowanie oraz ewaluowanie działalności podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej.

Samorząd województwa (ROPS) będzie również odpowiedzialny za jakość danych dostarczanych przez gminy i powiaty oraz zewnętrzną ewaluację podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ (ROPS) jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną realizującą zadania samorządu z zakresu polityki społecznej. W ramach działań związanych bezpośrednio z ekonomią społeczną w latach 2013 – 2020 prowadzi:

Przygotowania do nowego okresu programowania

Organizując warsztaty i spotkania z ekspertami, którzy przygotowują przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej do wykorzystania środków przeznaczonych na ES w kolejnym okresie programowania.

Działania edukacyjne w obszarze ekonomii społecznej

Wdrażając cykl warsztatów dla młodzieży, które mają za zadanie przybliżyć podmioty ekonomii społecznej jako atrakcyjne miejsca przyszłej potencjalnej pracy.

Działania promocyjne

Współorganizując wraz z OWES regionalne i subregionalne Targi Przedsiębiorczości Społecznej, włączając się w inne przedsięwzięcia – wszystko po to aby prezentować społecznościami lokalnym ofertę podmiotów ekonomii społecznej i wspierać ich integrację z miejscową gospodarką.

Krajowe wizyty studyjne

Wybierając miejsca stanowiące najlepszą praktykę z zakresu ekonomii społecznej. Uczestnicy wyjazdów – przedstawiciele PES z Wielkopolski – są zapraszani do poznawania nowych rozwiązań i przykładów udanych przedsięwzięć co stanowi inspirację i zachętą do wdrażania innowacji.

Szkolenia

Przygotowując bogatą ofertę szkoleń dla pracowników i zarządzających PES, zwiększając kompetencje kadr ekonomii społecznej. Tematy zajęć dopasowując do aktualnych potrzeb zgłaszanych przez PES.

Koordynowanie ekonomii społecznej w regionie

Organizując prace Komitetu ds. Ekonomii Społecznej, stanowiącego ciało opiniotwórcze, inspirujące i rekomendujące, który powstał na mocy Uchwały Zarządu Województwa Wielkopolskiego z 5 lipca 2013 r. oraz w oparciu o Wytyczne Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Członkowie komitetu to przedstawiciele władz województwa, podmiotów reprezentujących sektor ekonomii społecznej, podmiotów tworzących infrastrukturę wsparcia ekonomii społecznej, przedstawiciele pracodawców, świata nauki oraz samorządów powiatowych i gminnych.

Komitet działa między innymi na rzecz konsultacji założeń polityki wsparcia ekonomii społecznej, inicjowania działań wpisujących się w Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Wielkopolsce, sieciowania i integrowania środowiska ES w regionie oraz konsultowania stanowisk dotyczącym polityki wsparcia ES na poziomie regionalnym i krajowym.

Tworzenie sieci współpracy

Inicjując tworzenie forum i sieci współpracy poszczególnych typów podmiotów ekonomii społecznej, które mają za zadanie reprezentować interesy podmiotów ekonomii społecznej. W 2014 roku trwają intensywne prace nad animowaniem Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej obejmujące spotkania z przedstawicielami WTZ, określenie sposobu wyboru i wyłonienie przedstawicieli forum.

Monitorowanie ekonomii społecznej

Weryfikując wykonanie Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej, sprawdzając osiągnięcie jego rezultatów. Kompleksowe badania obejmują jednostki samorządu terytorialnego i podmioty ekonomii społecznej.

Więcej informacji na temat Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej na stronie www.rops.poznan.pl

Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej (RPRES) w Województwie Wielkopolskim na lata 2013 – 2020

- ✓ **RPRES jest programem wojewódzkim w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. W Planie dokumentu przedstawiono wizję rozwoju ekonomii społecznej w województwie wielkopolskim poprzez określenie rezultatów, których osiągnięcie do roku 2020 jest kluczowe dla Samorządu Województwa.**
- ✓ **W planie zawarto propozycje konkretnych działań, które mają doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rzeczy**
- ✓ **Dokument, powstał w ramach Projektu systemowego „Koordynacja i współpraca na rzecz integracji społecznej Wielkopolski” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu (Priorytet VII, Działanie 7.1., Poddziałanie 7.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013).**

Instytucje wsparcia ekonomii społecznej

Instytucjami wsparcia ekonomii społecznej są wszystkie te podmioty, które wspierają bezpośrednio osoby i instytucje funkcjonujące w obszarze ekonomii społecznej bądź przygotowujące się do podjęcia działalności w sektorze ES. W okresie do 2020 rozwój ekonomii społecznej w Wielkopolsce wspierać będą:

1. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej

podmioty, których głównym zadaniem jest kompleksowa pomoc w zakresie zakładania przedsiębiorstw społecznych i późniejszego ich wspierania, promocja idei ekonomii społecznej oraz działania animacyjne w obszarze ES. Ośrodki mają być instytucjami pierwszego kontaktu dla jednostek zaangażowanych w ekonomię społeczną oraz dla osób przymierzających się do podjęcia działalności w sektorze ES.

2. Jednostki Samorządu Terytorialnego

to podmioty, które są odpowiedzialne za kreowanie polityki lokalnej, również w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej. JST może wspierać sektor ES pośrednio (przyjazne otoczenie) oraz bezpośrednio m.in. poprzez prowadzenie polityki zamówień społecznie odpowiedzialnych (klausule społeczne), wspieranie finansowe i pozafinansowe PES oraz zaangażowanie w tworzenie PES na poziomie lokalnym (np. spółdzielnie socjalne osób prawnych, o których informacje znajdują się w materiale poświęconym Podmiotom Ekonomii Społecznej).

Warto w tym miejscu poruszyć temat:

- ✓ **klausul społecznych jako jednej z form wspierania rozwoju ekonomii społecznej w gminach.** Klausule stanowią wyjątek od reguły dopuszczany w unijnym prawie zamówień publicznych z uwagi na istotne względy społeczne. Co do zasady kryteria oceny oferty złożonej w ramach zamówień publicznych dotyczą jakości i ceny przedmiotu zamówienia, ale prawo unijne przewiduje możliwość wprowadzenia przez udzielającego zamówienia dodatkowych kryteriów społecznych, o ile nie narusza to swobody wyboru. Warunkiem jest to, że kryteria takie odpowiadają na ważne potrzeby społeczne oraz, że taka możliwość przewidziana jest w prawie krajowym. www.ekonomiaspoleczna.pl
- ✓ **partnerstw lokalnych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, które powstają dzięki zaangażowaniu samorządów lokalnych oraz lokalnych podmiotów ekonomii społecznej.**

12

Przykładem takiego rozwiązania jest między innymi Partnerstwo Lokalne w mieście i gminie Czarńków, w ramach którego powstało Centrum Ekonomii Społecznej (CES) Powiatu Czarńkowsko-Trzcieńskiego skonstruowane w partnerstwie czterech organizacji obywatelskich oraz gminy Czarńków, miasta Czarńków, GOPS, MOPS, Starosty Powiatu Czarńkowsko-Trzcieńskiego, PUP, Czarńkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz Forum Gospodarczego.

Bezpośrednim rezultatem partnerstwa jest:

- ✓ **Centrum Integracji Społecznej w Gębiczynie, Wieleniu, Krzyżu,**
- ✓ **Spółdzielnie Socjalne: „Słoneczko”, „Jodła”,**
- ✓ **grupy inicjatywne w Trzciance, Krzyżu, Wieleniu**

O partnerstwie w powiecie czarńkowsko – trzcieńskim można przeczytać na następujących stronach internetowych podmiotów zaangażowanych bezpośrednio w realizację zadań :

Fundacji Gębiczyn www.gebiczyn.org,

Stowarzyszenia „Nasze Jędrzejewo” <https://pl-pl.facebook.com/naszejedrzejewo>,

gminy Czarńków www.czankowgmina.pl,

powiatu Czarńkowsko – Trzcieńskiego, Fundacji Barka www.barka.org.pl

Przykładów partnerstw lokalnych zawieranych w celu rozwoju ekonomii społecznej jest bardzo wiele, informacje o działaniach partnerstw znaleźć można na stronach samorządów lokalnych.

3. Instytucje Pomocy i Integracji Społecznej,

stanowią jednostki, które są odpowiedzialne za realizację polityki aktywnej integracji. Instytucje Pomocy i Integracji Społecznej mogą wspierać rozwój ES poprzez współpracę z innymi instytucjami, w tym szczególnie OWES-ami. Wsparcie takie polegać może na przygotowywaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do założenia/przystąpienia/zatrudnienia w PES przy wykorzystaniu narzędzi aktywnej integracji (np. wsparcia psychologicznego, kontraktu socjalnego).

4. Instytucje Rynku Pracy,

to podmioty, które są odpowiedzialne za realizację polityki rynku pracy. Instytucje Rynku Pracy mogą wspierać rozwój ekonomii społecznej poprzez współpracę z innymi instytucjami, w tym szczególnie OWES-ami. Wsparcie takie polegać może na wykorzystaniu narzędzi aktywnej polityki rynku pracy w stosunku do osób bezrobotnych przygotowujących się do założenia/przystąpienia/zatrudnienia w PES (np. dotacje z Funduszu Pracy na założenie/przystąpienie do spółdzielni socjalnej).

5. Instytucje finansowe

to podmioty, które dysponują środkami finansowymi przeznaczonymi na wsparcie funkcjonowania instytucji, w tym szczególnie przedsiębiorstw. Instytucje finansowe mogą wspierać rozwój ekonomii społecznej poprzez umożliwianie PES dostępu do zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania takich jak np. dotacje, pożyczki i poręczenia.

13

Więcej informacji na temat systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej można znaleźć na stronach internetowych instytucji odpowiedzialnych za jego wdrożenie.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu- www.rops.poznan.pl.